

Грицишина Людмила Ігорівна
студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Коваль С. Л.

ГРОШОВІ ДОХОДИ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ

Фінансові ресурси домогосподарств є одним із найважливіших показників добробуту суспільства, рівня соціального та економічного розвитку держави. Основна частина фінансових ресурсів домогосподарств формується за допомогою грошових доходів. Тому для вимірювання рівня життя населення потрібно здійснити насамперед аналіз структури їх доходів у сучасних умовах.

Грошові доходи домогосподарств – це сукупність надходжень впродовж певного часу зі всіх можливих джерел у грошовій формі, що збільшують активи домашнього господарства і можуть бути спожиті ним без зменшення реальної вартості його майна [1, с. 26].

До складу грошових доходів входять оплата праці, доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості, доходи від продажу сільськогосподарської продукції, соціальні трансферти (пенсії, стипендій та соціальні допомоги) у готівковій формі, грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи.

Розглянемо структуру грошових доходів домогосподарств України протягом 2014–2018 рр. (див. табл. 1).

Основним джерелом формування доходів домогосподарств є оплата праці. Частка зарплати мала незначне зменшення у 2015 р. з 53,5% до 52,8%, проте упродовж 2016–2018 рр. зросла до рівня 60,62%. Темпи такого приросту в досліджуваний період відповідають темпам приросту мінімальної зарплати та прожиткового мінімуму. Так, мінімальна заробітна плата в Україні у 2014–2015 рр. становила 1218 грн., упродовж наступних років розмір оплати праці зростав і у 2018 р. становив 3723 грн.

Таблиця 1

Структура грошових доходів домогосподарств України за 2014–2018 рр., %*

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
- оплата праці	53,51	52,80	54,30	59,89	60,62
- доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості	5,70	6,15	6,05	5,03	6,67
- доходи від продажу сільськогосподарської продукції	3,51	3,80	3,37	3,43	2,78
- пенсії, стипендії, соціальні допомоги, надані готівкою	29,61	28,19	26,86	23,09	22,14
- грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи	7,68	9,06	9,42	8,57	7,79

* Розраховано за даними [2]

Спостерігаємо значне зменшення частки соціальних трансфертів одержаних у готівковій формі з 29,61% у 2014 р. до 22,14% у 2018 р. (див. табл. 1). Проте, ця група доходів займає доволі значну питому вагу в доходах домогосподарств. Загалом ці тенденції пояснюються перерозподілом коштів, що виділялися державою з прямих виплат через стипендії, соціальну допомогу та пенсії, на безготівкове начислення субсидій та пільг. З одного боку, це вказує на соціальну спрямованість державної політики, а з іншого – на пасивну дохідну політику значної частини населення та стимулювання психології утриманства [3, с. 30]. Така ситуація характеризує неефективність чинної системи соціального захисту та недостатній рівень доходів найбільш незахищених верств населення.

Грошова допомога від родичів та інших осіб у відсотковому відношенні за період 2014–2016 рр. зростала і становила 9,42%, протягом наступних двох років зменшилась до 7,79%.

Частка доходів від підприємницької діяльності та самозайнятості у структурі грошових доходів домогосподарств у 2018 р. зросла до 6,67%, хоча протягом досліджуваного періоду зазнавала певних коливань. Визначена динаміка свідчить про те, що потенціал підприємництва почав використовуватись більше, проте через несприятливий бізнес-клімат посідає незначне місце у структурі доходів домогосподарств [4, с. 125].

Доходи від продажу сільськогосподарської продукції у відсотковому відношенні навпаки зменшились і становили у 2018 р. лише 2,78%. Така тенденція свідчить про те, що домогосподарства України вже фактично відійшли від натурального господарства, що забезпечує потреби своїх

членів. Дані зміни пов'язані з появою несприятливих умов для ведення домашнього господарства.

Підсумовуючи потрібно зазначити, що структура доходів домогосподарств, знаходячись у прямій залежності від фінансово-економічного стану економіки країни, є нераціональною і потребує перегляду чинного законодавства держави стосовно оплати праці в країні, врегулювання системи соціального захисту населення, надання бізнесу сприятливих умов для його розвитку та зацікавлення населення ведення сільського господарства. Реалізація зазначеного напрямку сприятиме підвищенню фінансових можливостей домашніх господарств у задоволенні власних потреб та зростанню їх інвестиційної діяльності.

Література:

1. Леськів С. Р., Скриньковський Р. М. Формування доходів домогосподарств та їх вплив на рівень життя населення. *АгроСвіт: науково-практичний журнал*. 2015. № 1. С. 25–29.

2. Структура сукупних ресурсів домогосподарств. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 06.04.2020).

3. Коваль С.Л. Особливості фінансової поведінки вітчизняних домогосподарств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 7/2. С. 28–34.

4. Глущенко О. В. Фінансові ресурси домогосподарств як складова частина фонду національного добробуту України. *Економічний аналіз: зб. наук. пр.* 2016. Том 24. № 1. С. 122–132.

Гриців Аліна Сергіївна

студентка 3 курсу факультету фінансів та обліку, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Петрушка О. В.

ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

В останні роки місцеві бюджети мають все більшу цінність як з точки зору фінансових ресурсів, так і з точки зору впливу на соціально-економічні процеси, які трапляються в регіонах. Основна мета місцевої